

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

leiunium quid, & quotuplex

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

staret Sanch. verò sum. tom. 1. lib. 8. cap. 3. num. 4. excusat eum, qui taceret præ recundia, dummodò interius illi displicat. p. 4. tract. 6. ref. 44.

I E I U N I U M

Quid, & quo duplex.

Ieiunium 2. Ieiunium latè sumptum describi potest, Abstinencia ab his, quæ gultu percipiuntur. Hæc autem tria sunt: cibus, potus, & medicina quæ distinctio desumitur in ordine ad finem in quem sumuntur.

Quotuplex. 2. Est autem ieiunium duplex, naturale, & Ecclesiasticum. Primum est perfectissima abstinencia ab omnibus supra dictis, de quo dictum est V. *Communions à num. 29.* & mox etiam aliquid dicemus. Secundum, abstinencia tantum à cibo secundum quantitatem, & qualitatem: nam in die ieiunii semel tantum vescilicet de iure, quamvis consuetudo introduxerit partiam cœnam, de qua

Et quando incipit dies ieiunii. infra à num. 58. nec omnes cibi sunt liciti, ut dicemus à num. 44. Dies autem ieiunii computatur à media in mediam noctem. Et quidem si cœnans in carnibus pridie ieiunii, dubiteran media nocte ieiunia sit, adhuc cœnam prosequi potest, quia possessio stat pro ipso, qui cœnare cœpit in die Paschali, vnde nõ debet ei prævalere ius dubiũ ieiunii. Contra verò, si idem dubium contingat cœnanti Sabbato in piscibus, is non potest edere carnes, quia possessio stat pro precepto. Villalobos so. 1. tr. 1. diff. 21. n. 7. p. 4. tract. 3. ref. 18. Porro media nox secundũ aliquos terminatur ad primum horologii ictum, & vbi horologia habent præludia, ad præludii initium. Ex quo sequitur, post primum ictum horologii mediam noctem pulsantis, vbi non ad sunt præludia, & post initium præludii, vbi adest, non posse cœnam in carnibus dici solvis contrariari, & cœnantem in piscibus in sero Sabbati vesci posse carnibus. Eum verò qui post primum ictum horarum, vel præludii initium aliquid

Et terminatur? **P**resertim vbi ante horas præmittitur signum?

gultaret, non posse mane communicare. Et ita ait Præpositus in 1. 2. quæst. 19. art. 6. dñb. 5. n. 8. & nos V. *Communions, n. 37.* At Breiserus de cons. l. 4. c. 11. n. 107. probabile putat, horam moraliter durare vsque ad vltimum ictum horologii. Sed quid, si horologium ante pulsus horarum præmittat quadrantes? Lugo de Sac. Euch. disp. 1. sec. 2. n. 37. terminari horam dicit ad primum quadrantem. Trullsch verò in decal. tom. 1. lib. 3. c. 2. dub. 4. n. 8. id verum putat, mathematicè loquendo, moraliter verò signa quadrantem & primum horæ ictum computari posse pro vnicò tempore. part. 6. tract. 6. ref. 34. & part. 7. tract. 11. resol. 15. Adverte etiam, nos vbi sup. num. 35. docuisse, solui ieiunium naturale per deglutionem sacchari, vel alterius rei post mediam noctem, licet serò in os immisum fuerit. Quòd tenet novissimè Vvignus in 3. p. q. 80. art. 8. num. 37. Quamvis Bauny part. 5. tract. 10. quæst. 22. contrarium doceat, putans non solui ieiunium, nisi per comestionem, quæ fiat per intromissionem cibi, aut potus in os in ipsa die ieiunii, part. 5. tract. 7. ref. 15.

Vel quadrans?

3. Quod autem attinet ad vnicam comestionem, adverte primò quòd quamvis probabile sit, porum vini sumptum io sustentationem, & ad famem sedandam extra prandium frangere ieiunii, ac proinde licitum esse, vt docuit Richard. in 4. d. 15. art. 5. quæst. 7. & post ipsum Azorius part. 1. lib. 7. c. 10. quæst. 4. in fine, & alii: oppositum tamen est probabilius: nam vinum non alit per se, sed per accidens. Ecclesia autem ea solum prohibuit, quæ per se alunt, Fagundes part. 4. lib. 1. c. 3. n. 19. & alii innumeri, p. 1. tr. 9. ref. 27.

Ieiunium non frangitur per potum vini.

4. Secus verò dicendum est de portione Hispanica, quæ dicitur *chocolates*, tamen pernam hæc componitur ex saccharo, & aliis (chocolatis) cibis substantialibus ac proinde ordinatur per se ad nutritionem, vnde nõ solet sumi interdiu, sed manè & serò, quando corpus eget refectione. Syluius in 2. 2. q. 47. art. 6. contra Tur. in sum. p. 1. c. 256. dub. 24. concl. 4. & 7. p. 4. tr. 4. ref. 194. & p. 5. tr. 5. ref. 13.

3. Ad-

*Sed excu-
sat in ad-
vertentia.*

Adverte secundò, nec quamcum-
que cibi comestionem ieiunium fran-
gere: nam in primis excusat in adverten-
tia, qui enim pluries cibum in die ic-
iunii inadvertenter sumeret, non fran-
geret ieiunium: nec refectiuaculam no-
cturnam relinquere teneretur, nisi prox-
imè ad horam collationis comedisset.

*Urbanitas
iusta cau-
sa.*

Sancius *disp. 5. de select. n. 3. par. 1. tr. 9. ref. 1. §. Notatamen.* Item excusat urbanitas, ad quam non lædendam potest ieiunàs ab amico rogatus modicum comedere. Medina apud Llamas, *par. 3. c. 2. §. 2. par. 1. tr. 9. ref. 2. 9.* Rursus excusat iusta causa, ob quam ad nocuentem vitandum licet ante frigidam portionem parum electuarii, vel quatuor amygdalas saccharo conditas interdium sumere. Etiam toties quoties biberet. Et quamvis Azotius, *vbi supr. à quæst. 7.* aliquos cibos ab hac regula excipiat, Doctores tamen in modica quantitate omnem cibum per-

*Et parui-
tas mate-
ria.*

*Quæ est
duarum
vnciarum.*

mittunt, *par. 1. tractat. 9. ref. 2. 4.* Item si famuli ministrantes in mensa, aut mensæ lectores mox coarctari, cum vt melius seruiant, cum etiam vt famem sublevent, cum hora sit tarda, aliquid prælibent, vel etiam ex reliquiis gulosè comedant. Sanchez in *opusc. tom. 2. l. 1. cap. 1. dub. 2. 4. num. 2. 3.* Et *par. 4. tract. 4. ref. 1. 4. 2.* Et tandem excusat paruitas materiæ, quam existimo esse vnciarum duarum, quæ est quarta pars collationis,

*Sed plures
materia
parus con-
stituunt
vnam no-
tabilem.*

quam permittimus *num. 59.* Tertianus in *sum. par. 1. cap. 2. §. 6. dub. 27. num. 2.* nam multi DD. permittunt in collatione quartam partem cœnz ordinariæ, quod non est malum fundamentum (ait Antonius de Leone *q. de cocholar. par. 3. nu. 21.*) Leone ad id asserendum *par. 5. tr. 5. ref. 11.* Adverte tamen, multas materias paruas continuari ad constituendam quantitatem notabilem, & frangentem ieiunium, & continuantur enim in effectus refectiois. Ita DD. communiter. Nec placet distinctio Salas in *par. 2. tr. 13. disp. 16. sect. 26.* tunc comestiuaculas continuari, cum per vnicum voluntatis actum deliberantur: quia absque eo quod sint vnius volitionis obiectum, sunt vnica vnius individui, vnius co-

litionis refectio, & alioqui posset quis fraudate præceptum, plures refectioes ad modum plurium, & per plures actus, intendens, *par. 3. tract. 6. ref. 2. 3.* & ex parte iterum, *par. 5. tr. 5. ref. 52. post initium.*

6 Adverte tertio, paruitatem materiæ non dari in ieiunio Eucharistico, vt *verb. Communionis, n. 30* diximus, & contrariam sententiam improbavimus. Et nunc iterum improbamus primò: quia in Concil. Toletan. *ibi citato* dicitur, vt qui Missam post cibum, aut potum quamlibet minimum, facere præsumserit, excommunicetur: et post cibum aut potum quantumvis minimum suscepta communio est mortifera: quia excommunicatio non potest infligi pro veniali. Item *rubr. cap. 9.* dicit, post minimam aquæ summptionem communicari non posse: quæ verba satis indicant obligationem mortalem: quia veniale non impedit communionem. Et infra ait, quod si *laxando os stilla aqua, præter intentionem deglutitur, non impedit communioem, quia sumpta fuit per modum saliuæ, quare si aquæ stilla deglutatur non per modum saliuæ impeditur communioem.* Secundo probamus ex D. Thoma in *3. part. quæst. 80. art. 8.* vbi in corpore ait, dupliciter quem à communionem impeditur, vno modo per se, id est per peccatum mortale: secundò ob prohibitionem Ecclesiæ, vt ob cibum, & potum, & in *resp. ad 5.* ait, communionem illicitam esse post cibum, & potum, in quantacūque quantitate ex quibus colligitur, S. Thom. æquiparate communionem post cibum cuiuslibet quantitatis ei, quæ sit in mortali. Tertio, si contraria opinio esset probabilis, parua materia non posse assignari absque multis absurdis: nam posset quis dicere: Si parua materia est vna gutta, cur non etiam duæ & tres? & non deesset, quoad proxim deducerent opinionem Ildephonsi Rodriguez, quod quantitas in avellanæ putamine intercepta esset modica: sic Sacerdos, qui in Missa Nativitatis abluitionem (quæ regulariter non excedit calicis quantitatem) sumeret, ad Missas vltè io-

*Et parua
tas mate-
ria non po-
test admitti
in ieiunio
Eucharistico.*

res progredi posset, contra textum in
cap. ex parte de celebr. Miss. Et idem ex his
 omnibus contrariam opinionem, quam
 Pater Pasqualigus in *dec. 336.* multis pro-
 bare nititur. Perseus de *Sacr. lib. 1. cap. 5.*
dub. 5. num. 4. factam vocavit: & Suar.
tom. 3. disputat. 76. sect. 4. asseruit, practi-
 cè non esse probabilem, *part. 6. tractat. 8.*
resol. 8. ¶ Vt Auctoris opinio sit verissi-
 ma, & solidè probata, illa tamen illa-
 tio: *Canones, & D. Thomas dicunt,*
communione post cibum, & potum modi-
ssimum esse illicitam: ergo communio post
modicum cibum est mortalis, non videtur
legitima: nam etiam communio venia-
lis est illicita. Cum autem assumit,
Communio non impeditur, nisi per mortales
 responderi potest, aliud esse Commu-
 nionem esse peccaminosam propter
 maculam conscientia communicantis,
 quæ debet esse mortifera: aliud propter
 transgressionem præcepti in ipsa com-
 munionem, quæ etiam venialis, reddit
 communionem venialiter illicitam, &
 ita esse in casu nostro: & est exemplum
 in sententia eorum, qui dicunt, coniug-
 ates communicantes post copulam, pec-
 care venialiter, in qua verè dici potest,
 & auctores passim dicunt, coniugatos
 in die sequente copulam communicare
 non posse. ¶

Ieiunium
semel fran-
gens, non
peccat post-
ea ulterius
comeden-
do.
 Quia verè
 manet ir-
 resarcibile,
 7. Adverte quartò, frangentem ieiunium
 Ecclesiasticum, non roties peccare,
 quoties præter comestionem legiti-
 mam comedit in notabili quantitate:
 sed peccare solum in secunda comestio-
 ne, quæ scilicet primo transgreditur li-
 mites vnius quàm permittit Ecclesia,
 nam hæc ex communi fidelium vsu ab
 ea solū præcipitur abstinere: fracto enim
 ieiunio, non potest amplius resarciri. Et
 procedit etiam in eo, qui ignoranter fre-
 gisset, contra Sanc. *disput. 42. n. 2. part. 1.*
tract. 9. resol. 44. Hinc non est audiendus
 Montesi in *1. 2. tr. 2. quest. 73. artic. 2. q. 4.*
n. 47. docens, tertid, & quartid comedere
 rem secundid, & tertid peccare contra
 illud semel tantum, quod permittit Ec-
 clesia. Et qui dicunt, vteriores come-
 stiones esse peccata venialia contra ieiunium
 in secum finem ieiunii, *part. 1. tr. 9. resol.*

53. Eadem est ratio, si quis vouisset ieiunare
 in pane & aqua: nam si is semel vinū
 biberet in notabili quantitate non ten-
 neretur ab illo amplius abstinere. Sc-
 cus, si vouisset nihil fumere, præter pa-
 nem & aquam: nam tunc peccaret roties
 quoties. Ira Sanchez in *summ. 10. l. 4. c. 1.*
n. 45. ibid. ref. 4.

8. Adverte 4. Vnicam comestionem
 non debere esse continuam mathema-
 ticè, sed sufficere, quod continuetur mo-
 raliter: vnde surgens ex medio pran-
 dio: absque intentione finiendi, infra
 modicum tempus (quod Sanctus *disput.*
52. num. 4. putat esse duarum horarum,)
 ad illud finiendum redire potest. Imò
 secundum Lessium *lib. 4. cap. 2. dub. 2.*
num. 11. etiam si habuit animum finiendi,
 ad eome deandum mutata intentione
 redire potest, si prandium adhuc durat.
 Et secundum Filliuc. *tom. 2. tract. 27. par.*
2. cap. 1. quest. 10. num. 41. etiam si fini-
 tum sit, restaurare illud potest (si non-
 dum sufficienter ederat ad ieiunium)
 infra quadrangem, & secundum Portel.
verb. ieiun. n. 10. infra semihoram, *part. 2.*
tr. 9. ref. 32.

9. Adverte denique horam comestio-
 nis (¶ quæ olim erat nona diei, & tertia
 post meridiem) ¶ non esse de essentia
 ieiunii: quia multoties mutata fuit. Vnde
 qui illam notabiliter anticiparet, pec-
 caret solum venialiter: & cum iusta cau-
 sa, nec venialiter quidem. Lessius *ubi*
supra num. 13. part. 1. resol. 27. Et quamvis
 Sanctus *disput. 53. num. 5.* teneat, horam esse
 de essentia ieiunii, & comedentem an-
 ticipatè sine cum causa, siue sine, non
 teneri amplius ad ieiunium. Id tamen
 cum Laymann. *lib. 4. tr. 8. c. 1. num. 4.* non
 admittimus, sed impeditur ab itinere,
 eo quod mane comederat, teneri ieiunare
 reliquum diei, *p. 1. tr. 9. ref. 48.* Stan-
 do autem in sententia Sancti, hora com-
 estionis anticipari potest per semihor-
 ram sine mortali, in nostra verò, tantundè
 sine veniali: & à Religiosis, qui habent
 privilegium anticipandi per horam, po-
 test anticipari per horam, & dimidiam
 absque vlla culpa, *p. 1. tr. 9. ref. 27. 5. Sed*
dicit, & p. 5. tr. 5. ref. 10.

Ita Tabacchum sumptum in foliis per os, & aliquid in stomachum descendit frangit ieiunium non autem si ex casu, & prater intentionem, *par. 8. tract. 7. resolutione 3.* Item potio dicta cocholata, non frangit ieiunium, sive illa sumatur per duas uncias, *ibidem resolutione 54.*

¶ Quæres an ieiunium naturale solvatur per Eucharistiam? negat Thom. Hurtado *tr. 2. c. 9. S. 3.* Amicus & alij quia multis conceditur bis celebrare vno die; affirmat Fagundez; quia alias qui per integram quadagesimam faceret se hostijs consecratis, non violaret ieiunium, quod est absurdum, cum hostiæ consecratae æque nutriant post, quam ante consecrationem. Tancredi, Lessius alijque *p. 1. tr. 6. ref. 35.*

I E I V N I V M.

Quando obliget.

Ieiunium quando obliget. **P**ræceptum Ecclesiasticum omnibus commune iubet ieiunare in Quadragesima, quatuor anni temporibus, & Vigiliis. Abstinere etiam à carnibus qualibet feria 6. & Sabbatho. Sunt præterea in certis diæcesibus ieiunia quædam particularia. Evtandem ieiunia ex voto & penitentia, & quæ iunguntur in lubilæo volentibus illud

In die Nas. quando cū que contin- gat, possit mus edere carnes. Etiam si cō- singat in die, in quo singulis heb- domadis quis ieiunare no- uisset.

acquirere. Circa quæ: Aduerte 1. quod si dies Natiuit. Dominicæ incidat in diem Veneris aut Saturni, possumus in ea carnibus vesci, *ex c. fin. de obser. iur. ieiun.* Nisi alias quis teneretur ex voto, vel obseruantia regulari. ¶ Ex voto inquam, quod expressè obstrinxisset ad ieiunandum illa die: nam si quis generaliter vouisset singulis v. gr. Sabbathis ieiunare, nihil de eo Sabbatho determinans, in quem Domini Natiuitas inciderit, non teneretur in illo ieiunare. Id quod probat Molina *tom. 2. disput. 172. num. 3.* quia nõ est verisimile, hunc se ad illum solemnitatis, & communis lætitiæ diem obligare voluisse, & si de hoc rogatus fuisset, negatiuè responsurum. Probat Fa-

gund. *pr. 4. lib. 1. cap. 6. num. 6.* quia dum certò non constet de intentione vouentis, votum sumendum est iuxta receptum morem Ecclesiæ. Et eadem est ratio, si quis certo die in hebdomada abstineret vouisset à carnibus. Quidquid in contrarium asserant Suarez. *de Relig. tom. 2. lib. 4. cap. 20. num. 7.* & alij *par. 1. tract. 9. resolutione 22.*

¶ Aduerte 2. aliquando duplicari obligationem ieiunij in eodem die. ¶ *currunt in Et tunc, si duplex obligatio, seu duplex præceptum respicit duas virtutes, vt duo præceptum obligatio Fratris Minoris in die Venetæ coincidente Vigil. qui tenetur ieiunare ex præcepto Regulæ respiciente Religionem, & ex præcepto Ecclesiasticum respiciente Temperantiam ieiunare omittens, duo peccata committit. Ita peccatū est.*

Vasq. *in par. 2. tom. 1. quæst. 72. artic. 6. disput. 98. num. 8. & 9. & alij par. 1. tr. 9. resol. 16. §. Quæres, post medium. Secus si verò, si duplex præceptum respiciat Vig. cōtin- eandem virtutem, vt si Vigilia contingat in gar in Quadragesima, &c. nam peccata præceptorum: quando eandem virtutem respiciunt, vt diximus *verb. Circumstantia, num. 80.* Ita etiam Vasq. *ibid.* & alij contra Nauatr. *cap. 11. num. 4.* cuius tamen sententia est etiam probabilis *par. 1. tr. 7. resol. 22. & tr. 9. resol. 16.* Teneri ad ieiunium sub mortali in Vigilia Pentecostes Sancti Ioannis, & S. Laurentij Bordonus contra Pasqual. & in diebus in quibus prohibitum est comedere oua non est licitum comedere biscortum ouis compositum. Leand. & alij *par. 10. tractat. 16. resol. 7.**

Quando ob- obligationem ieiunij in eodem die. ¶ currunt in Et tunc, si duplex obligatio, seu duplex præceptum respicit duas virtutes, vt duo præceptum obligatio Fratris Minoris in die Venetæ coincidente Vigil. qui tenetur ieiunare ex præcepto Regulæ respiciente Religionem, & ex præcepto Ecclesiasticum respiciente Temperantiam ieiunare omittens, duo peccata committit. Ita peccatū est.

¶ Aduerte tertid, quod, si aliquod ieiunium Ecclesiasticum incidit in magna aliqua solemnitate, & timetur in- quod occur- temperantia populi, potest Episcopus rat in ma- illud transfere in alium diem. Vide *gna solemnitate*

¶ Aduerte 4. præter ieiunia supradicta, ad quæ obligamur per se, ad esse obligationem de iure diuino, quæ per accidens ieiunare, vel à carnibus abstinere tenemur, quando, & quomodo necessarium id est salutari spirituali.